

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. — 2010. — № 72/1 (01.10.2010). — Ст. 2598.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 2-3 (16.01.2015). — Ст. 12.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV // Офіційний вісник України. — 2005. — № 32 (26.08.2005). — Ст. 1918.

ДЕНИСОВА А. В.

Одеський державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ НАГЛЯДУ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Необхідність дослідження проблеми сутності адміністративної процедури адміністративного нагляду визначена соціально-правовими обставинами, коли тенденції суспільного розвитку обумовлюють новелізацію теорії і чинного законодавства, враховуючи соціальну сутність юридичної науки і регулюючу роль права. Вказане безпосередньо позначається на тенденціях розвитку адміністративного нагляду як правового явища, що за умови «звуження» сфери державного втручання в господарську діяльність, інші сфери життєдіяльності населення, поширення децентралізації та запровадження нових інститутів самоврядного управління потребує суттєвого оновлення із врахуванням його превентивної ролі у попередженні порушень чинного законодавства, активного реформування системи органів державної виконавчої влади та приведення у відповідність призначення їх функціонування правовій природі їх діяльності.

Враховуючи зазначене, перспективним вдається науковий підхід, за яким поняття «адміністративна процедура нагляду органів виконавчої влади» розглядається з позицій онтології і гносеології.

Стадійність розглядається як засада адміністративної процедури. Такий висновок випливає із теоретичних положень про ознаки адміністративної процедури, сформульовані О.І. Миколенком у монографії «Теорія адміністративного процедурного права» (2010 р.) [1]. Підхід вченого може бути використаний для характеристики правових процедур здійснення кожного виду адміністративного нагляду. Слід врахувати динамізм, ієрархію та структурування правовідносин щодо здійснення адміністративного нагляду, притаманний для усіх видів адміністративного нагляду характер та правоохоронне й правозахисне

призначення. Зважаючи на вказане, доречно виділити єдині засади адміністративної процедури нагляду і особливості її здійснення по окремих видах адміністративного нагляду.

У теорії адміністративного права і процесу поширена думка про те, що під неюрисдикційним адміністративним процесом мається на увазі адміністративно-процедурний або правонаділяючий процес. Адміністративно-процедурний процес (провадження) в цілому розуміється як діяльність органів публічного управління щодо вчинення поточних управлінських дій позитивного характеру, тобто не пов'язаних із застосуванням заходів примусу і спрямованих на забезпечення прав фізичних та юридичних осіб (Ю.М. Козлов, Ю.О. Дмитрієв, І.А. Полянський, Є.В. Трофімов, П.І. Кононов, Н.Ю. Хаманєва). Критично ставлячись до коректності визначення «адміністративно-процедурний процес» П.І. Кононов пропонує авторський термін «адміністративно-регулятивний процес». Такий процес запропонована визначати як урегульована нормами адміністративного права діяльність компетентних адміністративно-публічних органів щодо розгляду і вирішенню підвідомчих їм адміністративних справ, спрямованих на забезпечення реалізації суб'єктивних прав і обов'язків, які виникають у учасників цих справ на основі відповідних матеріальних норм різних галузей права [2, с. 269].

Наведений підхід може бути застосований із певними застереженнями щодо характеристики адміністративної процедури нагляду органів державної виконавчої влади. Наявність застережень обумовлена належністю до видів адміністративного нагляду спеціального нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, який обґрунтовано віднесений окремими дослідниками до адміністративного примусу [3], а також окремих видів адміністративного нагляду, що мають правоохоронний характер. Доведення доцільності підходу щодо системоутворюючого значення адміністративної процедури та похідного від неї характеру таких категорій як «процес», «провадження» не надає підстав виокремлювати адміністративно-процедурний процес. Натомість плідним є підхід Я.Л. Іваненко [4], яка обґрунтовувала концепцію виділення адміністративних неюрисдикційних проваджень. Вказане означає, що підхід, за яким здійснено спробу уніфікувати визначення процедур, які мають правонаділяюче значення, не може бути застосований до характеристики адміністративних процедур нагляду органів державної виконавчої влади.

Адміністративною процедурою нагляду органів виконавчої влади доцільно назвати сукупність послідовно здійснюваних уповноваженими суб'єктами (органами державної виконавчої влади, їх посадовими особами) дій у встановленому законодавством порядку. Вона є динамічною, спрямованою на реалізацію функцій вказаних суб'єктів у процедурній формі, наявні юридичні наслідки результату, який досягається при застосуванні адміністративної процедури. Серед загальних ознак

адміністративної процедури нагляду можна виділити: правову визначеність; послідовність; участь уповноважених суб'єктів; мета стосується реалізації компетенції. Остання ознака має бути врахована при виділенні адміністративних процедур здійснення окремих видів адміністративного нагляду за умови формування загальних засад адміністративної процедури. Разом з тим, перспективною для подальшого наукового пошуку є проблема виділення проваджень щодо здійснення адміністративного нагляду за умови встановлення відповідності ознакам провадження.

Список використаної літератури:

1. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права. Монографія. — Харків: Бурун Книга, 2010. — 336 с.
2. Кононов П.И. Основные категории административного права и процесса: монография. — М.: Юрлитинформ, 2013. — 416 с.
3. Петренко О.А. Суть адміністративного нагляду міліції за особами, звільненими з місць позбавлення волі, в системі адміністративного примусу / О.А. Петренко // Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. — 2012. — № 1. — С. 323-332.
4. Іваненко Я.Л. Адміністративні неюрисдикційні провадження / автореф. дис. к.ю.н. 12.00.07 / Іваненко Яна Леонідівна // Академія праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. — Київ, 2011. — 20 с.

БОЛОКАН І. В.

Запорізький національний університет,
докторант кафедри адміністративного та господарського права,
кандидат юридичних наук, доцент

СИСТЕМНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ «РЕАЛІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ НОРМ»

Взаємозв'язку всіх форм реалізації норм права постійно приділялась і продовжує приділятися увага вчених-юристів загалом, та вчених-адміністративістів зокрема. Натомість наявні наукові розробки питань реалізації адміністративно-правових норм досить рідко висвітлюють ці питання з позицій системних взаємозв'язків. Зважаючи на загальновизнане розуміння поняття «система», яке є досить ґрунтовно розробленим не лише у правовій доктрині, а починається ще з філософських уявлень про цю категорію, знаходить свій розвиток у філософії науки, соціології, психології та інших сферах наукових знань та людської діяльності, а також, враховуючи виокремлені щодо будь-якої системи